

KESKI-SUOMEN LIITTO

Hiilineutraali Keski- Suomi 2030 - tiekarttatyö

Keski-Suomen kunnanjohtajakokous

Suvi Bayr 15.2.2022

KESKI-SUOMEN LIITTO

Tiekarttatyö

Työn tausta ja tavoitteet

Suomessa:

- Suomen hallitusohjelmassa tavoite Hiilineutraali Suomi 2035
- Päästövähennystavoitteet osana keväällä käsiteltävää ilmastolakiluonnosta
- Syksyn budjettiriihessä päätettiin kuntien/seutujen/alueiden pakollisista ilmastosuunnitelmista -> lakivalmistelu menossa

Keski-Suomessa

- Keski-Suomen strategia hyväksyttiin joulukuussa 2021.
- Strategiassa on vahva kokonaiskestävyyden periaate.
- <https://strategia.keskisuomi.fi/>

Uusi selvitys: Useilla kunnilla jo kovemmat ilmastotavoitteet kuin valtiolla, ne kattaisivat toteutuessaan yli puolet koko Suomen hiilineutraalisuudesta

Jo kaksi kolmesta kunnasta on asettanut oman, päästöjen vähentämiseen liittyvän ilmastotavoitteen. Luontokadon pysäyttämiseen liittyvät suunnitelmat ovat kunnissa sen sijaan harvassa.

<https://yle.fi/uutiset/3-11936114> 20.5.2021

Kestävän maailman kasvattaja

Kuinka pidämme huolta ilmastosta ja luonnosta > 2025

Saavutamme hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä

Teemme kokonaiskestävyyden periaatteisiin nojaavaan tietkartan yhdessä asukkaiden, kuntien, yritysten ja tieteentekijöiden kanssa.

Vähennämme energiatuotannossa ja liikenteessä öljyn ja turpeen käyttöä nopeasti.

Huolehdimme, että turvetuotannon vähenemisestä johtuvat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset haittavaikutukset ovat mahdollisimman pienet.

Kehitämme ja investoimme polttoon perustumattomiin teknologioihin, kuten tuulivoimaan, aurinkovoimaan, maaperän lämpöön ja hukkalämpöjen hyödyntämiseen.

Kasvatamme hiilen sidontaa sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyötykäyttöä.

Vauhditamme kiertotaloutta

Parannamme materiaalien tehokasta ja kestävää käyttöä niin, että ne ovat kierrossa pitkään ja turvallisesti.

Kehitämme biokaasun tuotantoa ja markkinoita muun muassa bussiliikenteen, raskaan liikenteen ja työkonereiden tarpeisiin.

Rakennamme ruokajärjestelmää, joka vaalii lähituotantoa, viljelykasvien monipuolisuutta ja sivuvirtojen hyötykäyttöä.

Hillitsemme kulutusta edistämällä tuotteiden jakamista, vuokraamista, korjaamista ja kierrättämistä.

Suojelemme luontomme monimuotoisuutta

Pysäytämme luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen vuoteen 2030 mennessä.

Edistämme luonnon monimuotoisuuden palauttamista tunnistamalla tärkeät alueet ja huomioimalla ne maankäytössä.

Tuomme metsien ja vesien monimuotoisuustiedon kaikkien käyttöön ja päätöksenteon tueksi.

Lisäämme luonnon monimuotoisuutta metsienhoidossa siten, että metsien käyttö on kestävä.

Parannamme pinta- ja pohjavesien tilaa.

Rakennamme metsiemme ja vesiemme puhtaudesta ja monimuotoisuudesta vetovoimatekijän.

Valmistelu

- Työn tukena on ohjausryhmä
 - Ohjausryhmän pj Leila Lindell

Sektori	Organisaatio
Kauppa ja teollisuus	Keskimaa Valmet
Maatalous	MTK
Metsätalous	Metsäkeskus
TKI ja osaaminen	JYU.Wisdom
Liikenne	Keski-Suomen kauppakamarin liikenne- ja aluerakenne valiokunta
Energia	Alva
Maankäyttö ja rakentaminen	Rakennusteollisuus Kiinteistöliitto
Kuluttajat	Keski-Suomen kuluttajat
Kansalaisyhteiskunta	JAPA
Palkansaajajärjestöt	Akava, SAK, STTK
Kunnat	Kunnanjohtajat
Valtion viranomaiset	ELY-keskus
Poliittiset päättäjät	Maakuntahallitus
Valmistelu	Keski-Suomen liitto

Minkälainen tiekartta?

- Keski-Suomen yhteinen
- Kokonaiskestävä
- Kunnianhimoinen
- Kannustava
- Konkreettinen
- Seurattava ja päivittyvä
- Vaiheittain etenevä
- Kustannustietoinen

Vaihe 1, 11/2021-9/2022

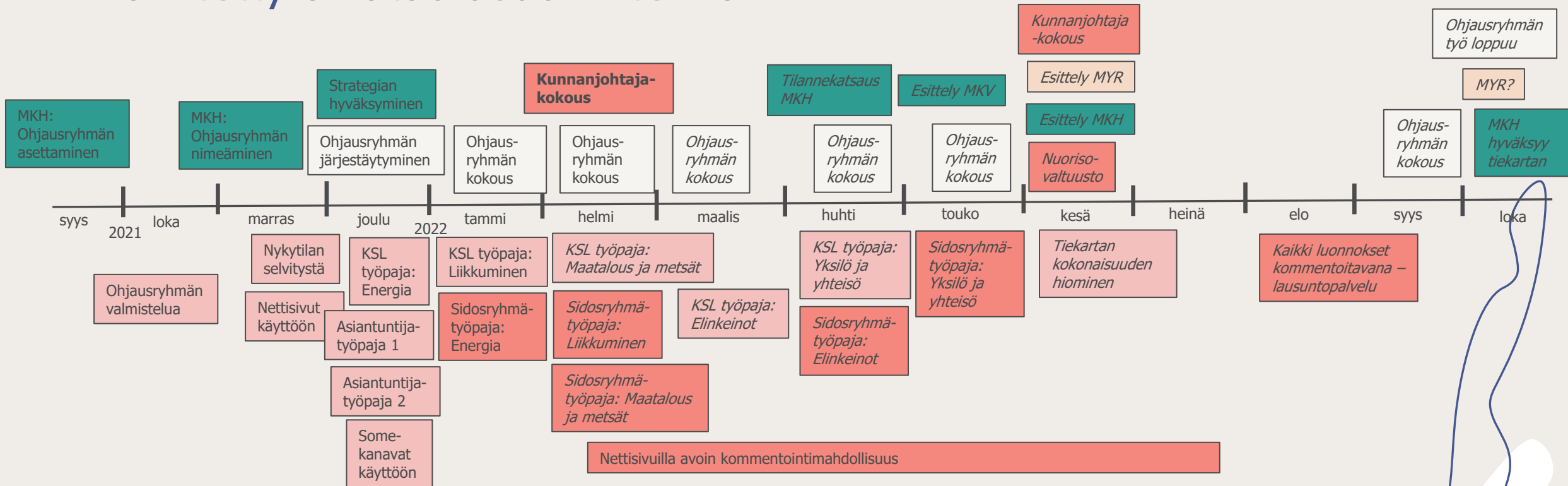
- HINKU-rajauksen mukaisten päästöjen vähentämisen suunnitelma
- Päästökauppasektorin seuranta

Myöhempiä täydennyksiä

- Maankäyttösektorin päästökokonaisuus (LULUCF, päästöt ja nielut)
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- Seuranta ja täydennykset
- ym.

Päivitetty aikataulusuunnitelma

Ohjausryhmä

MKH/MKV

Viestintä ja valmistelu

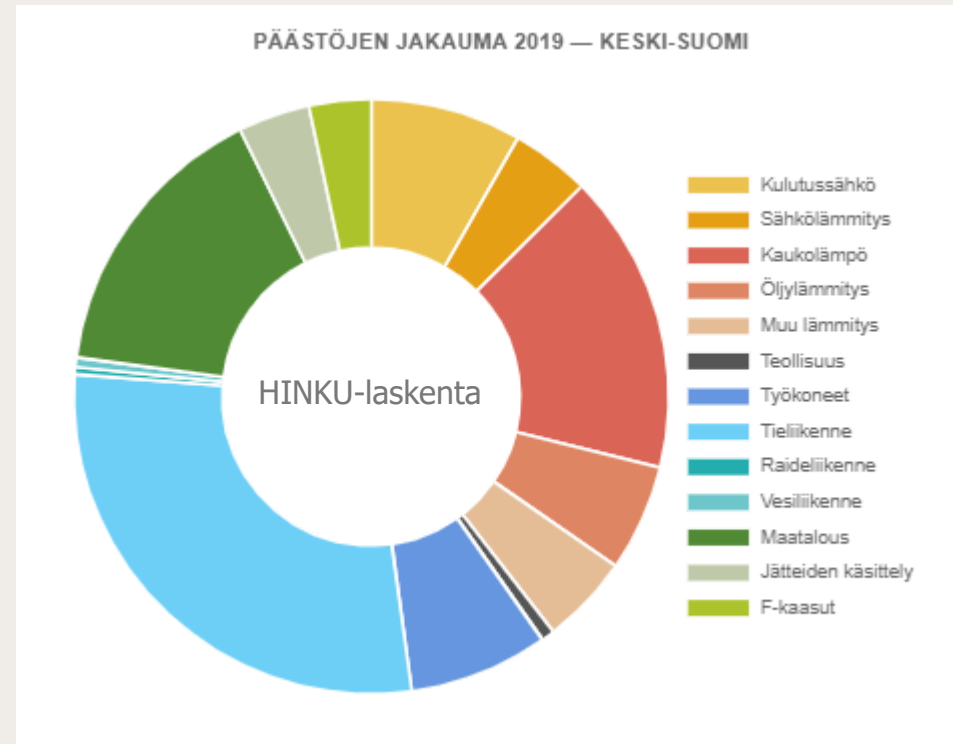
MYR

Osallistaminen

Lähtötiedot ja rajaukset

- Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 tavoite: -80 % päästövähennystavoite 2007 -> 2030
- Tavoite koskee HINKU-laskennan mukaisia kasvihuonekaasupäästöjä, sen lisäksi seurataan kokonaispäästöjä (pois lukien alkuvaiheessa maankäyttösektorin päästöt)
- Käytettävä päästötieto: SYKE:n päästötietokanta <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>
- Tukena Keski-Suomen energiatase 2019: <https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/3/2021/01/Keski-Suomen-energiatase-2019.pdf>

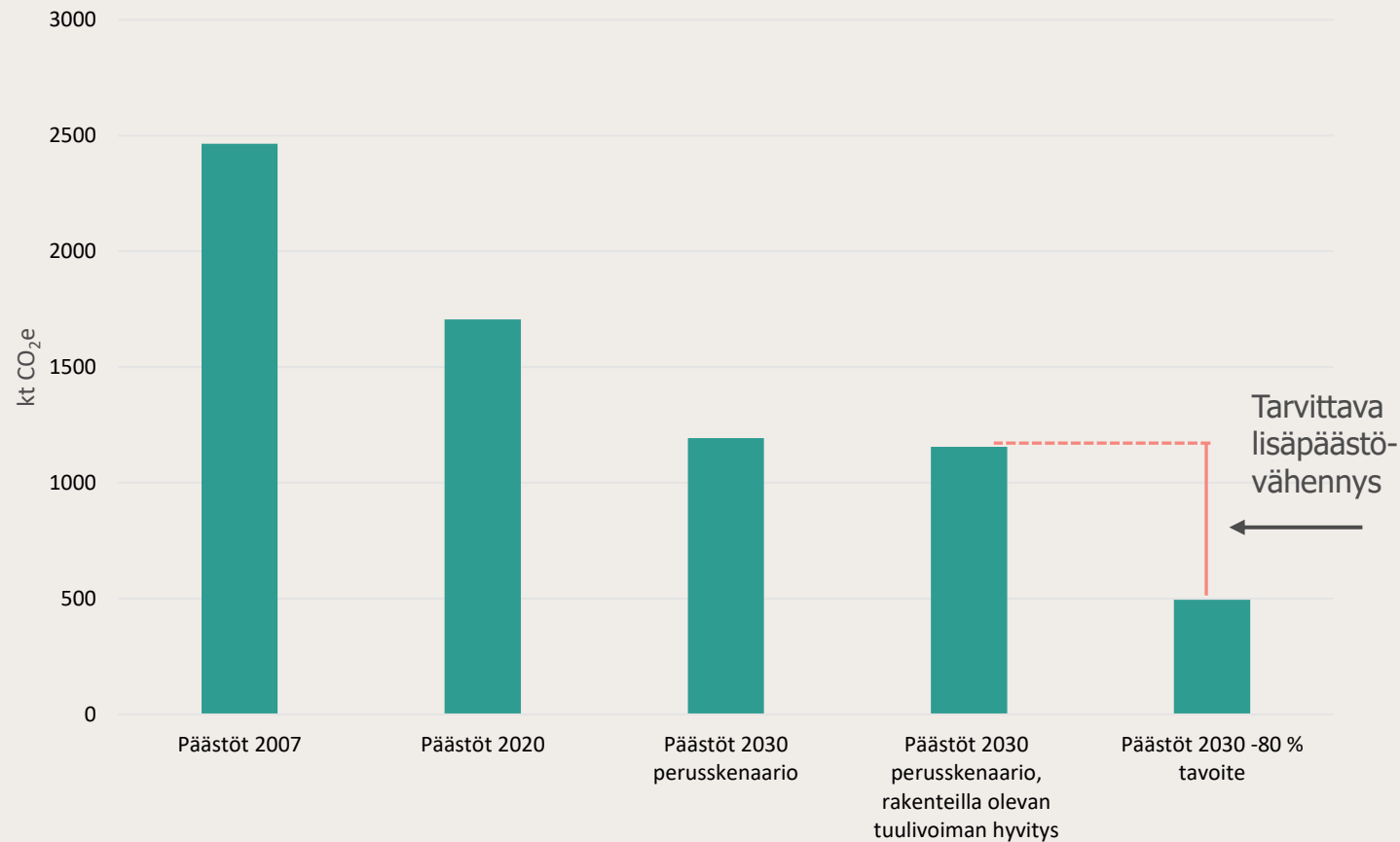
HINKU-LASKENTA

Kuntien tavoitteiden seurantaan tarkoitettu oletuslaskentamalli. Ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä. Alueella tuotetusta tuulisähköstä lasketaan kunnalle päästökompensaatio vuosittaisen sähkön päästökertoimen mukaisesti.

HINKU-laskenta on kehitetty kuvaamaan päästöjä, joihin alueella voidaan vaikuttaa

Keski-Suomen KHK-päästöjen kehitys ja tavoite

- SYKE:n skenaariotyökalun avulla kunnat voivat arvioida tulevaa päästökehitystään sekä mahdollisten lisätoimien vaikuttavuutta.
- Skenaario koskee HINKU-laskennan mukaisia päästöjä.
- Keski-Suomen päästöskenaario on laskettu Keski-Suomen kuntien perusskenaarioiden summana.
- Skenaariotyökalu: <https://skenaario.hiilineutraalisuomi.fi/>

Teemat

- Tiekarttatyö etenee teemoittain:
 - Energia
 - Liikenne
 - Maatalous ja metsät
 - Elinkeinot
 - Yksilö ja yhteisö
- Kuntien edustajia kutsuttu ja kutsutaan teemoittaisiin sidosryhmäkeskusteluihin
- Kunnille oma tilaisuus tiekarttakokonaisuudesta toukokuussa?
- Kesäkuusta alkaen kuntien tukena Tukea Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön -hanke

Energia – luonnos tavoitteista ja toimenpiteistä

- Tehokas energiankäyttö
 - Parannetaan kuntien energiatehokkuutta
 - Parannetaan yritysten energiatehokkuutta
 - Vähennetään kotitalouksien energiankulutusta
 - Parannetaan kiinteistöjen energiatehokkuutta
 - Lisätään hukkalämmön hyödyntämistä
- Joustava energiajärjestelmä
 - Kehitetään älykkäitä sähköverkkoja
 - Pidetään huolta tutkimuksesta, osaamisesta ja tuotekehityksestä
 - Kehitetään ja otetaan käyttöön energian varastoinnin ratkaisuja
 - Kehitetään hiilidioksidin talteenottoa ja käyttöä
 - Ollaan mukana vetytalouden kehityksessä
- Päästötön energiantuotanto
 - Kehitetään kaukolämmön tuotantoa
 - Kehitetään kaukolämmön järjestelmiä
 - Muutetaan asumisen kiinteistökohtaisia lämmitysratkaisuja
 - Muutetaan teollisuuden prosessien polttoaineita
 - Lisätään päästötöntä uusiutuvan energian tuotantoa
 - Lisätään biokaasun tuotantoa ja käyttöä

Toimenpide-esimerkki: Parannetaan kuntien energiatehokkuutta

- Mitä tehdään:
 - Otetaan kunnissa energiatehokkuussopimukset laajasti käyttöön (KETS)
 - Tarjotaan energianeuvontaa
 - Koulutetaan kiinteistöhuoltohenkilökuntaa energia-asioissa
- Toimijat: Kunnat, kuntien yhtiöt
- Tukena:
 - Energianeuvojat, muut energia-alan yritykset
 - Energiatuet

- Päästövähennys: Suora päästövähennys silloin kun fossiilisen energian käyttö vähenee.
- Muita vaikutuksia: Rahansäästö

Konneveden kunta on liittynyt Kuntien energiatehokkuussopimukseen kaudelle 2017-2025. Sopimuksen myötä kunnan energiankäyttöä tarkastellaan säännöllisesti ja laaja-alaisesti. Kunta on myös hyödyntänyt korotettua taloudellista tukea aurinkopaneeli-investoinnissa.

Liikkuminen – luonnos tavoitteista ja toimenpiteistä

- Toimiva yhdyskuntarakenne
 - Luodaan toimivia kokonaisuuksia
 - Kehitetään eri tavoin tuotettuja palveluita
 - Käyttäytymisen muutokset ja liikkumisen ohjaus
 - Matkaketjut ja liikkumisen palvelut
 - Kehitetään monipuolista joukkoliikennettä
- Kunnossapidetty infra
 - Laitetaan verkkoyhteydet ja digitaidot kuntoon
 - Digijärjestelmillä optimoidaan logistiikkaa
 - Pidetään infraa kunnossa
 - Mahdollistetaan saavutettavuus monenlaisilla kulkutavoilla
- Kestävät käyttövoimat
 - Lisätään biokaasun osuutta liikennepolttoaineena
 - Lisätään sähkön osuutta liikenteen käyttövoimana
 - Lisätään nestemäisten biopolttoaineiden osuutta liikenteen käyttövoimana
 - Lisätään lihasvoimalla kulkemista
 - Pysytään mukana vedyn liikennekäytön mahdollisuuksissa

Muut teemat

Maatalous ja metsät

- Ruoantuotanto
- Viljelymenetelmät
- Hiilensidonta

Elinkeinot

- Materiaalit
- Kiertotalous
- Hiilikädenjälki

Yksilö ja yhteisö

- Osaaminen
- Kulutus
- Päätöksenteko

Teema	Valmistelu- työpaja (KSL)	Sidosryhmä- keskustelu	Ohjausryhmän kokous
Energia	20.12.2021	14.1.2022	20.1.2022
Liikkuminen	11.1.2022	3.2.2022	17.2.2022
<i>Maatalous ja metsät</i>	14.2.2022	<i>25.2.2022</i>	<i>15.3.2022</i>
<i>Elinkeinot</i>	<i>25.3.2022</i>	<i>6.4.2022</i>	<i>19.4.2022</i>
<i>Yksilö ja yhteisö</i>	<i>21.4.2022</i>	<i>3.5.2022</i>	<i>17.5.2022</i>

KESKI-SUOMEN LIITTO

Tukea Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön

Hankkeen tiedot

- Rahoittaja: Ympäristöministeriö, Alueet kuntien ilmastotyön tukena -rahoitushaku
- Toteutusaika: 1.6.2022-31.5.2023
- Hakija: Keski-Suomen liitto
- Kohderyhmä: Kaikki Keski-Suomen kunnat, erityisesti pienet ja keskisuuret & ilmastotyötä aloittelevat
- Tavoite: Kasvattaa Keski-Suomen kuntien ilmastotyön osaamista ja aktivoida kuntia systemaattiseen, konkreettiseen ilmastotyöhön. Tärkeitä ovat sekä konkreettiset ilmastoteot, että ilmastotyön juurruttaminen osaksi kuntien organisaatioita ja päätöksentekoa.

”Tuetaan kunkin kunnan omaa ilmastotyötä, kunnan omista lähtökohdista lähtien”

Mitä kunnille tarjotaan?

Tukea ilmastotyöhön

1. Kuntapäätäjien & johtoryhmien koulutus
 - Avaustapahtuma, jossa yhteistä etäkoulutusta (tietoa ja käytännön esimerkkejä)
 - Kunnittaiset live-työpajat (kukin kunta syventyy omaan ilmastotyöhönsä nyt ja tulevaisuudessa)
2. Ymmärryksen lisääminen
 - Mistä kunnan päästöt koostuvat ja mitä niille on tehtävissä?
 - Yhteistä koulutusta SYKE:n päästöseurannan ja skenaariotyökalun käyttöön
 - Mahdollisuus projektipäällikön vetämään kuntakohtaiseen työpajaan
3. Tiedonvälitys ja kannustus yhteistyöhön
 - Projektipäällikkö välittää kuntiin ajankohtaista tietoa
 - Järjestetään kuntien yhteisiä koulutuksia, tapaamisia ja tapahtumia tarpeen mukaan.
4. Viestintä(kampanja) kuntien ilmastotyöstä
 - Kohdeyleisönä kuntalaiset kaikissa Keski-Suomen kunnissa
 - Kampanja sisältää mm. videoita kuntien konkreettisista ilmastoteoista
 - Viestintäasiantuntija sparraa kuntia ilmastoviestinnässä ja tarvittaessa tuottaa pientä viestintäsisältöä kaikkien kuntien käyttöön

Tukea rahoituksen hakemiseen

1. Yhteistä ohjausta rahoitusmahdollisuuksista
 - Yhteistilaisuuksia pääasiassa etänä .
 - Rahoitusmahdollisuudet voivat koskea yhtä hyvin yleisemmin ilmastotyötä kuin yksittäisiä ilmastoteemaan liittyviä investointeja.
2. Mahdollisuus kuntakohtaiseen neuvontaan.
 - Sisältää kuntakohtaisen sparrauksen rahoitustarpeista ja tarpeiden rahoitusmahdollisuuksista (vähintään 1 kerta per kunta) sekä tukea hankevalmisteluun (vähintään 2 kertaa per kunta).
 - Osa tapaamisista voi olla myös kuntien yhteisiä.
 - Kuntakohtaisista tarpeista pyritään mahdollisuuksien mukaan yhdistelemään kuntakohtaisten hankkeiden lisäksi myös kuntien ja/tai kuntien ja muiden toimijoiden yhteisiä hankkeita.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Kiitos!

Kommentteja, toiveita?

<https://keskisuomi.fi/hiilineutraalikeskisuomi/>